

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A Szépművészeti Múzeum szoborgyűjteményei.

— A szoboranyag felállítása és bemutatása. —

Tíz esztendeje is megvan, hogy a Szépművészeti Múzeumot I. Ferencz József király megnyitotta, de a múzeumnak művészeti anyaga teljes egészében máig sem került bemutatásra. Vonatkozik ez elsősorban a múzeum szobrászati anyagára, melyről a nagyközönség alig tud valamit. Pedig az az anyag mennyiségre tekintélyes, értékre igen jelentős.

Különböző korok alkotásaira tagozódik. Amit addig Magyarországon rendszeresen sohasem gyűjtöttek, az utóbbi években arra is kiterjesztette gondját a múzeum: az antik szobrászat emlékeire. Gyűjtésének egy része már látható is volt a háboru kitörtéig: a görög-római művészet korszakait és stílusait többé-kevésbé jellemző példányokon végigkísérő szoboremlékek kis gyűjteménye, melyet a múzeum egészében Arndt Pál dr. müncheni archeológustól vásárolt meg 1910-ben.

Kevésbé ismeretes a múzeum olasz renaissance-kori szobrászati anyagának az a része, melyet még néhai Pulszky Károly gyűjtött össze Olaszországban. A legkülönbözőbb anyagokból készült szobroknak és domborműveknek nagy értékű sorozata az a gyűjtemény, s talán végzetes kár, hogy három évtizeden át félretéve hevert és a művészet tudományára készülő fiataljainknak okulniok nem volt módja rajta. A gyűjtemény legnevezetesebb darabjait egyébiránt *Az Újság* ismertette annak idején Schubring Pál dr. charlottenburgi műegyetemi tanárnak egy német folyóiratban megjelent tanulmánya alapján.

Egyáltalán nem került még a nyilvánosság elé a Ferenczy István szobrászunk hagyatékaként megvásárolt olasz renaissance-kori bronzgyűjtemény. Annak mindössze egy darabjáról, a Leonardo da Vincinek tulajdonított lovasszoborról esett szó a sajtóban, a mikor Meller Simon dr. a szoborra vonatkozó nagyértékű kutatásairól a Régészeti Társulatban beszámolt.

Mindezeken fölül régóta gyűjti a múzeum a legújabb kor szobrászainak alkotásait. Az állam sok évtized óta vásárolja a Mücsarnok kiállításain a külföldi és a magyar szobrászat jelentősebb, vagy föltünőbb munkáit. A gyűjtés, ha természeténél fogva teljesen rendszertelen is volt, végső fokon mégis tekintélyes anyagot hordott össze, a mely mind ez ideig szintén nem volt még fölállítva.

Múzeumunknak ezeket a mulasztásait kezdi meg most pótolni Petrovics Elek dr. igazgató. Egységes tervet dolgozott ki valamennyi szoborgyűjtemény fölállítására s a különböző korok szobrainak egyöntetű elrendezésére. A gondosan megkoncipiált terv megvalósítása már javában folyik. A ki az utóbbi időben a múzeum földszinti belső helyiségeiben megfordult, annak már szemébe tűnhettek a rendezés készületei.

Az elrendezés tervezete számolni volt kénytelen az épület bizonyos eredendő tulajdonságival, helyiségeinek más célra szánt felépítésével és megvilágításával. A múzeum első megszervezői nem foglalkoztak az antik és a keresztény (közép-, renaissance, ujkor, a XIX. század küszöbéig) kor

szobrainak rendszeres gyűjtésével. Eredeti anyag helyett főképp gipszmásolatokon akarták azoknak a koroknak művészetét bemutatni. A gipszek el is foglalták a számukra kijelölt helyet, s az eredeti plasztikák elől elvették a helyiségeket. Ezen az eredendő bajon segíteni csak egy mód volna: a gipszek kitelepítése. Annak ideje azonban még nem érkezett el. Ahhoz megfelelő épület volna szükséges, lehetőleg az egyetem művészettörténeti tanszékének közelében.

Erre való tekintettel az elrendezés terve nem is végleges természetű, csak bizonyos számú esztendőre számító. Főcélja, hogy a gyűjteményeket lehető hamarosan hozzáférhetővé tegye, lehető tetszetős módon és tudományos tanulmányozásra is alkalmasan.

A tervezet szerint a muzeum főbejárójától jobbkézre nyíló teremben (a melyben ez idő szerint a Mücsarnok téli tárlata látható), továbbá a vele összefüggő hosszukás helyiségben kerül felállításra az antik plasztika. Muzeumunknak ez a gyűjteménye a legutóbbi esztendőben szépen gyarapodott. Közvetlenül a háború kitörése előtt vásárolta meg a muzeum Arndt professzor antik terrakotta-gyűjteményét, mely az ókori kisplasztikának ezt a válfaját minden korszakán és típusán át bemutatja. A terrakotta-gyűjtemény üvegtárlókban abban a teremben kerül kiállításra, melyet most a Mücsarnok foglal el. A vele szomszédos helyiségben már föl is állította, el is rendezte Hekler Antal dr., a muzeum ókori plasztikai gyűjteményének nagy buzgóságu, lelkes vezetője, az antik márványszobrok anyagát. A terem, mely egészében kellemes meglepetés lesz az érdeklődők számára, máris bemutatható volna, ha a Mücsarnoktól hozzá lehetne férni.

A főbejárótól balkézre elvonuló helyiségekben kerül majd bemutatóra a renaissance-kori anyag. Persze csak akkor, ha a Mücsarnok végre visszaköltözik a maga otthonába. Az első két teremben a Pulszky-gyűjtemény anyagát és a renaissance-kori szobrászat egyéb darabjait állítják fel. Itt foglalja el helyét a későbbi korok (XVII., XVIII. század) szobrászata, a melynek rendszeres gyűjtését szintén csak mostanában kezdte meg a muzeum. A második teremmel összefüggő folyosószerű helyiségben kerülnek majd felállításra a Ferenczy-gyűjtemény bronzai. A Pulszky-gyűjtemény anyagát Térey Gábor dr. osztályigazgató rendezi el, mint a ki eleitől fogva foglalkozik ezzel az anyaggal, s mint a ki önálló felállítására annak idején tervet is dolgozott ki. Az ezekbe a korszakokba tartozó anyag többi részét, egyebek közt a Ferenczy-bronzokat, viszont Meller Simon dr., a muzeum kereszténykori szobrászati gyűjteményeinek vezetője rendezi.

A főbejáróval szemközt nyíló nagy csarnok, a melyet ez idő szerint szintén a Mücsarnok kiállításra foglal el, a középkori színes és festetlen szoboranyagé lesz, a magyarországi és a külföldi. Muzeumunknak ez a gyűjteménye aránylag a legfejletlenebb. Sok esztendő mulasztásait most igyekeznek pótolni a szobrászati osztály szerencsés eredményével. A csarnok földiséje és kimagasló darabja a kasszabeni templom hatalmas szárnyas oltára, a régi magyar művészetnek egyik legmegkapóbb emléke lesz.

Mindezeket a gyűjteményeket olyan módon sikerült elhelyezni, hogy térbelileg összefüggnek egymással. A látogató akadálytalanul sétálhat egyikből a másikba. A modern (a XIX. századi) szobrászat gyűjteményével ez már nem sikerült, mert az első csarnokhoz csatlakozó második csarnok (a melynek közepén Colleoni gipsz-lovas szobra áll) megszakítja a térbeli folytonosságot. A modern szobrok ezért a másodikkal szomszédos barokk építészeti díszű csarnokba kerülnek. A muzeum négy csarnokszerű üvegtető udvara között az a legjobb világításu, a mi csak javára válik

majd a benne felállításra kerülő szobroknak. Hogy zárt hatású intériéurt adjon, a csarnok boltnyílásait bizonyos magasságig beépítik, de csak deszkafallal, a melyet bármikor el lehet majd távolítani, vagy másképp beállítani, ha a szükség úgy kívánja. Deszkafalak tagozzák meg a hatalmas csarnokot termekre, s a termeket kisebb-nagyobb fülkékre is. Mindezek az átalakítások csak úgy mint a többi helyiség új berendezéséhez szükséges építészeti megoldások Hikisch Rezső építőművész tervei szerint készülnek. Összefüggő módon kerül felállításra egy-egy teremben a régebbi (XIX. századi) és a legújabbkori magyar, továbbá a külföld modern plasztikája. A régebbi magyar szobrászat anyagának legértékesebb része Ferenczy István és Lszó Miklós gyűjteménye lesz. A másik két terem szoboranyaga bizony még sok tekintetben kiegészítésre és pótlásra szorul, bár kimagasló darabok benne így is szép számmal akadnak. A modern plasztikának ezt a három gyűjteményét magában foglaló csarnokát a muzeum igazgatója, Petrovics Elek dr. rendezi. Ennek a helyiségnek átalakítási munkálatai is javában folynak már.

A muzeum szoborosztályának képe ilyen lesz, ha Petrovics igazgató terve teljesen megvalósul majd. Egyelőre még egy és más akadály állja útját; köztük a Mücsarnok kiakoltatása az akadályok legnehezebbike. Pedig az nemcsak a muzeum érdekében volna kívánatos hanem még inkább magának a Mücsarnoknak érdekében mert kiállításai a muzeum szűkre szabott terében és kedvezőtlen világításában nem képesek kellő módon érvényesülni. De akármikor is, annyi bizonyos, hogy a muzeum szoboranyagának ez a feltárása értékes cselekedet lesz, melyért az érdeklődők és tanulni vágyók részéről eleve is köszönet és hála jár a muzeum vezetőségének.